

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ

Ευρυδίκη Αμπατζή

Ίδρυμα Ευγενίδου

Παρασκευή 19 Μαΐου 2006

Σχεδόν δύο αιώνες αδιάσπαστης λειτουργίας καλύπτει μέχρι σήμερα η Βιβλιοθήκη της Βουλής. Ιδρύθηκε στα μέσα του 19^{ου} αιώνα και συνεχίζει τη δημιουργική πορεία της έως τις μέρες μας, στις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Είναι γενική βιβλιοθήκη, ανοιχτή στο κοινό, με κύρια όμως αποστολή την υποστήριξη των βουλευτών και των συνεργατών τους στο κοινοβουλευτικό τους έργο.

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής ιδρύθηκε το 1844 από την πρώτη Βουλή που συνήλθε, αφού τέθηκε σε ισχύ το Σύνταγμα του 1844. Ο πρώτος διευθυντής της, ο Ζακύνθιος λόγιος και γνωστός δικαστικός Γεώργιος Τερτσέτης, την ανέδειξε σε πνευματικό κέντρο της εποχής. Η ανάπτυξη και η οργάνωσή της, όμως, οφείλονται κυρίως στον Τιμολέοντα Φιλήμονα, βουλευτή, νομικό και εκδότη της εφημερίδας *Αιών*, ο οποίος εξελέγη το 1875, Έφορος του Βουλευτηρίου.

Επί σειρά ετών η Βιβλιοθήκη φιλοξενήθηκε σε διάφορα κτήρια, για να εγκατασταθεί οριστικά το 1934 στο δεύτερο όροφο του κτηρίου των Παλαιών Ανακτόρων, στην Πλατεία Συντάγματος, του οποίου η μετατροπή σε Μέγαρο της Βουλής είχε μόλις ολοκληρωθεί. Σήμερα, λόγω του μεγάλου όγκου των συλλογών της, η Βιβλιοθήκη της Βουλής στεγάζεται σε τρία σημεία της Αθήνας:

- στο Μέγαρο της Βουλής (Κεντρική Βιβλιοθήκη),
- στην Μπενάκειο Βιβλιοθήκη επί της Ανθίμου Γαζή 2, τμήμα της οποίας είναι δωρεά του Εμμανουήλ Μπενάκη προς τη Βουλή των Ελλήνων το 1925, προκειμένου να στεγαστεί η βιβλιοθήκη Ρενάν-Ψυχάρη (32.000 τόμοι) και το Αρχείο Ψυχάρη. Πρόσφατα η Μπενάκειος Βιβλιοθήκη, προκειμένου να ανακαινιστεί και να εκσυγχρονιστεί το κτήριο της, μεταφέρθηκε προσωρινά στο Καπνεργοστάσιο όπου και λειτουργεί απρόσκοπτα, και τέλος,
- στο πρώην Καπνεργοστάσιο (Λένορμαν 218), ένα πολύ ενδιαφέρον βιομηχανικό κτήριο των αρχών του αιώνα, με εμβαδόν 18000τ.μ., το

οποίο έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο. Το κτήριο του Καπνεργοστασίου στεγάζει, από το 1990, ένα μεγάλο μέρος της Συλλογής του Ημερήσιου και Περιοδικού Τύπου, το τμήμα Μικροφωτογράφισης και Ηλεκτρονικής Αποθήκευσης και το τμήμα Συντήρησης Έργων Τέχνης και Εντύπων της Βιβλιοθήκης.

Το τέλος του 20^{ού} αιώνα βρήκε τη Βιβλιοθήκη της Βουλής:

1. να διαθέτει μια από τις μεγαλύτερες συλλογές έντυπου υλικού στην Ελλάδα (600.000 τόμους περίπου), και μία πλουσιότετη και ιδιαίτερα αναπτυγμένη συλλογή του ελληνικού ημερήσιου και περιοδικού τύπου από τον 19^ο αιώνα, καθώς και μία ενδιαφέρουσα συλλογή του ξενόγλωσσου τύπου από τον 19^ο αιώνα,
2. να καταχωρίζει ηλεκτρονικά, από το 1994, το εισαγόμενο τρέχον έντυπο υλικό της, υιοθετώντας το ολοκληρωμένο σύστημα μηχανογράφησης ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ II,
3. να έχει προγραμματίσει ήδη από το 1984, και να έχει ξεκινήσει την πρωτοποριακή τότε προσπάθεια, της συστηματικής μικροφωτογράφισης της συλλογής του ελληνικού τύπου, προκειμένου να την προφυλάξει και να την διασώσει από τη φθορά και τη συνεχή χρήση, εκτιμώντας τη σπουδαιότητα των εφημερίδων.
4. να έχει εκπονήσει μελέτη για την αναδιοργάνωση και τον εκσυγχρονισμό της Βιβλιοθήκης, μελέτη που είχε ανατεθεί το 1996 στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Κρήτης,
5. να έχει συμπεριλάβει στις αρμοδιότητές της την ευθύνη της φύλαξης και τεκμηρίωσης της συλλογής έργων τέχνης και της οργάνωσης εκθέσεων και πραγματοποίησης εκδόσεων βιβλιακού και αρχειακού υλικού από τις συλλογές της Βιβλιοθήκης.
6. να έχει ξεκινήσει ένα φιλόδοξο κτηριολογικό πρόγραμμα για την αξιοποίηση των χώρων του Καπνεργοστασίου.

Βρισκόμαστε στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα.

Ο κόσμος μεταβάλλεται με ραγδαίους ρυθμούς σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και τεχνολογικό επίπεδο. Ο ρόλος των βιβλιοθηκών και οι υπηρεσίες τους μεταβάλλονται ή θα πρέπει να μεταβάλλονται με τον ίδιο ρυθμό, λόγω των νέων αναγκών πληροφόρησης που έχουν προκύψει. Οι νέες τεχνολογίες παίζουν καθοριστικό ρόλο στον εκσυγχρονισμό και την αναδιοργάνωση των προσφερομένων υπηρεσιών πληροφόρησης.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Βιβλιοθήκη της Βουλής, από το 2003, προχώρησε στην εφαρμογή του προγράμματος της Αναδιοργάνωσης και του Εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών της. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τα παρακάτω τέσσερα έργα:

1. Αναδρομική καταλογογράφηση και εισαγωγή στο ηλεκτρονικό σύστημα της Βιβλιοθήκης όλων των εντύπων συλλογών της .
2. Δημιουργία Κοινοβουλευτικής Βιβλιοθήκης.
3. Αναδιοργάνωση και τεκμηρίωση των Ειδικών Συλλογών, και
4. Αναδρομική μικροφωτογράφηση της συλλογής των εφημερίδων και περιοδικών της Βιβλιοθήκης.

1. Αναδρομική Καταλογογράφηση

Στόχος του έργου της αναδρομικής καταλογογράφησης της Βιβλιοθήκης της Βουλής είναι η βιβλιοθηκονομική επεξεργασία και ηλεκτρονική τεκμηρίωση όλων των εντύπων που ανήκουν στις συλλογές της έως το 1994. Μέχρι σήμερα έχουν καταλογογραφηθεί περίπου 260.000 τόμοι από την Κεντρική Βιβλιοθήκη, τη συλλογή των ελληνικών περιοδικών και τις συλλογές της Μπενακείου Βιβλιοθήκης. (Αν προσθέσουμε και τους 60.000 τόμους της τρέχουσας καταλογογράφησης ξεπερνάμε τους 320.000 τόμους). Υπολογίζεται ότι απομένουν περίπου 280.000 τόμοι βιβλίων προς επεξεργασία.

Στο πλαίσιο της αναδρομικής καταλογογράφησης και σε συνδυασμό με την τρέχουσα ηλεκτρονική τεκμηρίωση των πρόσφατων παραλαβών, οι παλαιοί δελτιοκατάλογοι της Βιβλιοθήκης, με τις περιορισμένες δυνατότητες τους, έχουν πλέον παραχωρήσει τη θέση τους στον ηλεκτρονικό κατάλογο που παρέχει στους χρήστες, από όπου κι αν βρίσκονται, απρόσκοπτη πρόσβαση στο υλικό της Βιβλιοθήκης. Ο ηλεκτρονικός κατάλογος της Βιβλιοθήκης αποτελεί το μέσο που

ενοποιεί το σύνολο του περιεχομένου της που απόκειται διάσπαρτο σε διάφορες συλλογές και τμήματα. Το ενοποιημένο περιβάλλον διαχείρισης των βιβλιογραφικών βάσεων που έχουν δημιουργηθεί, ο *ΝΑΥΤΙΛΟΣ*, είναι προσβάσιμος στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://catalog.parliament.gr>

2. Κοινοβουλευτική Βιβλιοθήκη

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής, ως κοινοβουλευτική βιβλιοθήκη καλείται να εξυπηρετήσει τις εξειδικευμένες ανάγκες των βουλευτών και των συνεργατών τους. Παρέχοντας έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση συμβάλλει σημαντικά στην αναβάθμιση του κοινοβουλευτικού και νομοθετικού έργου.

Η Κοινοβουλευτική Βιβλιοθήκη καλείται όχι μόνο να αναγνωρίσει, να εντοπίσει και να αναλύσει την πληροφορία αλλά παράλληλα να τη διαθέσει με προσιτούς όρους, γεγονός που σημαίνει ότι απαιτείται ανάπτυξη νέων και εξειδικευμένων υπηρεσιών.

Η υλοποίηση του έργου αυτού στηρίχθηκε στους ακόλουθους βασικούς άξονες:

- Την αποσυμφόρηση του Κεντρικού Βιβλιοστασίου από τον μεγάλο όγκο των βιβλίων που δεν εξυπηρετούν άμεσα τις ανάγκες του κοινοβουλευτικού έργου. (Περίπου 120.000 τόμοι μεταφέρθηκαν στο πρώην Καπνεργοστάσιο),
- Την κάλυψη των βιβλιογραφικών κενών της έντυπης συλλογής και το συνεχή εμπλουτισμό της με μονογραφίες και περιοδικά από την ελληνική και ξένη βιβλιογραφία που άπτονται του κοινοβουλευτικού ενδιαφέροντος και την παράλληλη ενημέρωση των μελών του κοινοβουλίου για τις νέες προσκτήσεις με μηνιαίο βιβλιογραφικό δελτίο και τη δημιουργία μίας βασικής συλλογής βιβλίων πληροφοριακού χαρακτήρα που διαρκώς ανανεώνεται και εμπλουτίζεται,
- Την αναδιάταξη και αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής και τη δημιουργία μιας σημαντικής ηλεκτρονικής πληροφοριακής συλλογής ανοικτής πρόσβασης, η οποία αποτελείται από ηλεκτρονικά περιοδικά, νομικές και οικονομικές βάσεις δεδομένων και ψηφιοποιημένα τεκμήρια,
- Την ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους κρατικούς φορείς και οργανισμούς. Η Βιβλιοθήκη της Βουλής είναι ανοιχτή σε συνεργασίες με άλλες βιβλιοθήκες και ερευνητικά κέντρα της Ελλάδος και του εξωτερικού. Η δικτύωση της Βιβλιοθήκης αποτελεί βασικό μέσο κάλυψης των αυξημένων αναγκών

πληροφόρησης, καθώς τα γνωστικά αντικείμενα που απασχολούν το ενδιαφέρον των βουλευτών είναι ευρύτατα και καλύπτουν όλο το φάσμα της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής δραστηριότητας, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η Βιβλιοθήκη της Βουλής συνεργάζεται με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, είναι μέλος του Συλλογικού Καταλόγου Περιοδικών και παράλληλα, έχει γίνει αποδεκτή ως μέλος στο Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Heal-link), και τέλος με

- Την ανάπτυξη υπηρεσίας διαδανεισμού.

Τα παραπάνω αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την προετοιμασία ειδικών θεματικών ενημερωτικών φακέλων που άπτονται του κοινοβουλευτικού ενδιαφέροντος, ή αναφέρονται σε νομοθετικά ζητήματα που προκύπτουν ή τίθενται προς συζήτηση,

Επιπλέον, στο πλαίσιο της ενίσχυσης του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων στη νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα, η Βιβλιοθήκη της Βουλής οργανώνει και στηρίζει τη λειτουργία Κέντρου Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης (KET) με σκοπό:

- να συμβάλλει, σε συνεργασία με τα άλλα δίκτυα πληροφόρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στην πληροφόρηση των μελών και των υπηρεσιών της Βουλής των Ελλήνων σχετικά με τις εξελίξεις και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρόπο ακριβή και έγκυρο,
- να παρέχει βιβλιογραφία για ευρωπαϊκά θέματα και ειδικές ευρωπαϊκές εκδόσεις που αποτελούν μέρος της συλλογής της Βιβλιοθήκης της Βουλής,
- να παρέχει απευθείας πρόσβαση στις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης και τις βάσεις δεδομένων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και
- να παρέχει πληροφόρηση για θέματα ευρωπαϊκού δικαίου αλλά και συγκριτική πληροφόρηση σχετικά με τα λοιπά κράτη μέλη, σε συνεργασία με άλλες κοινοβουλευτικές βιβλιοθήκες.

3. Μικροφωτογράφιση και Ψηφιοποίηση

Στο πλαίσιο του προγράμματος της αναδρομικής και τρέχουσας μικροφωτογράφισης που ξεκίνησε το 1984, και εντατικοποιήθηκε από το 2003, έχουν παραχθεί περίπου 14.500 μικροταινίες που αντιστοιχούν σε 1.573 τίτλους ελληνικών εφημερίδων κυρίως, αλλά και επιλεγμένους τίτλους ελληνικών περιοδικών, χειρογράφων και σπανίων βιβλίων. Η συλλογή των μικροταινιών διατίθεται στο κοινό από την Κεντρική Βιβλιοθήκη και από το ειδικά οργανωμένο αναγνωστήριο μικροταινιών του

πρώην Καπνεργοστασίου. Το Τμήμα δέχεται παραγγελίες μικροφωτογράφησης έντυπου υλικού από την Ελλάδα και το εξωτερικό, κυρίως από πανεπιστήμια και ερευνητικούς φορείς.

Το ζήτημα της ψηφιοποίησης αντιμετωπίζεται από τη Βιβλιοθήκη ως προέκταση του έργου της μικροφωτογράφησης. Διερευνάται η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των ευκολιών και των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες. (Μεγάλες βιβλιοθήκες του εξωτερικού, όπως η Library of Congress, British Library, Bibliotheque Nationale, συνεχίζουν την παραγωγή μικροταινιών παράλληλα με τη δημιουργία ψηφιοποιημένων αρχείων και βάσεων δεδομένων, μια και η μικροφωτογράφηση θεωρείται ακόμη ως ο ασφαλέστερος τρόπος διαφύλαξης του υλικού σε βάθος χρόνου).

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής έχει ήδη αρχίσει να εξοπλίζει το εργαστήριο μικροφωτογράφησης με σύγχρονα επαγγελματικά μηχανήματα σάρωσης εντύπων και μικροταινιών, ενώ παράλληλα ξεκινά ένα πιλοτικό πρόγραμμα για την ψηφιοποίηση του περιεχομένου της συλλογής των μικροταινιών.

4. Αναδιοργάνωση και Τεκμηρίωση των Ειδικών Συλλογών

Τέλος, στόχος του έργου της Αναδιοργάνωσης και Τεκμηρίωσης των Ειδικών Συλλογών είναι:

- η βιβλιογραφική επεξεργασία των αρχετύπων και παλαιού τύπων ,
- η βιβλιογραφική τεκμηρίωση, η χρονολογική ταξινόμηση και η βιβλιοθηκονομική επεξεργασία των ελληνικών εντύπων του 18^{ου} και του 19^{ου} αιώνα.
- η συγκέντρωση και τεκμηρίωση του εξαιρετικά ευάλωτου υλικού των φυλλαδίων,
- η συστηματική καταγραφή της συλλογής των χαρτών (5000 περίπου),
- η πρώτη καταγραφή των αρχείων Γ. Ψυχάρη και Ιω. Μεταξά.

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής, έχει προχωρήσει στην τεκμηρίωση και ψηφιακή αποτύπωση της πλούσιας συλλογής έργων τέχνης της Βουλής, συλλογή της οποίας έχει την ευθύνη, και η οποία περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικά έργα τέχνης Ελλήνων καλλιτεχνών -κατά κύριο λόγο- από τις αρχές του 19ου αιώνα έως τις τελευταίες δεκαετίες του 20ού, και συνεχίζει την τεκμηρίωση του φωτογραφικού της αρχείου.

Το ψηφιακό της αρχείο είναι προσβάσιμο από τον δικτυακό τόπο της Βουλής, <http://www.parliament.gr/collection/>, διασφαλίζοντας την ισότητα της πρόσβασης σε όλους τους πολίτες.

Με στόχο να διευκολύνει τη γνωριμία των πολιτών με τον πολιτισμό και την ιστορία, η Βιβλιοθήκη συμμετέχει ενεργά και αποφασιστικά στη διοργάνωση εκθέσεων, ιστορικού κυρίως περιεχομένου, και πραγματοποιεί σειρά εκδόσεων, σε συνεργασία με άλλους φορείς, αναδεικνύοντας το πλούσιο και πολύτιμο υλικό που διαθέτει, υλικό που σε μεγάλο βαθμό είναι διαθέσιμο μέσα από την ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.parliament.gr/onlinePublishing/index.htm>

Με τις παραπάνω δράσεις η Βιβλιοθήκη της Βουλής ήδη έχει περάσει από το παραδοσιακό μοντέλο στο αυτοματοποιημένο, και στοχεύει στη συνέχεια να εξελιχθεί σε ηλεκτρονική βιβλιοθήκη.